

3. 10. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nález Pl. ÚS 2/25: když Ústavní soud dokáže být skutečným ochráncem lidské důstojnosti

Některá rozhodnutí Ústavního soudu přecházejí bez větší pozornosti, jiná dokážou rozhybat stojaté vody a připomenout, proč má smysl bojovat za ideál právního státu. Nález pléna Ústavního soudu ze dne 9. července 2025, sp. zn. Pl. ÚS 2/25 (dále též jen „nález“) je právě tím druhým případem. Nejde jen o „další“ výklad norem trestního práva, ale o hluboký příspěvek k tomu, jak má stát chránit lidskou důstojnost a jak vážně musí brát své povinnosti v případech sexuálního násilí.

Příběh, který spustil ústavní debatu

Za případem stojí stěžovatelka, která tvrdila, že byla v letech 2008–2009 opakovaně vystavena sexuálnímu násilí ze strany osoby s nadřazeným postavením. Policie trestní oznámení odložila a státní zastupitelství tento krok posvětilo.

Klíčový problém? Orgány činné v trestním řízení se omezily na úzký, formalistický výklad pojmů „bezbrannost“ a „svěření dozoru“. Nezohlednily psychologickou reakci oběti na sexuální napadení ani faktický vztah nadřazenosti a podřazenosti. Stěžovatelka proto namítala, že stát selhal v povinnosti chránit její důstojnost a porušil její právo na účinné vyšetřování. Ústavní soud jí dal za pravdu – a tím se otevřela debata, která dalece přesahuje tento konkrétní případ. [\[1\]](#)

Konec alibismu

Ústavní soud v bodech 40–45 nálezu jasně pojmenoval to, co jiní přehlíželi: policie i státní zastupitelství selhaly. [\[2\]](#) Nešlo o nedopatření, ale o rezignaci na základní povinnost prověřit veškeré relevantní okolnosti. Tato přímá, nelichotivá diagnóza má velkou sílu. Ústavní soud se nebojí říci, že ochrana lidských práv se nedá stavět na alibismu ani na formalismu – a že i procesní pohodlnost může být porušením ústavně garantovaných práv.

Kdy je oběť bezbranná?

Jedním z nejcennějších přínosů nálezu je vymezení „bezbrannosti“ ve smyslu § 241 trestního zákona a § 185 trestního zákoníku. V bodech 56–66 nálezu Ústavní soud vysvětluje, že bezbrannost není jen stav fyzické slabosti. [\[3\]](#) Může jít také o psychickou paralýzu oběti, známou „freeze reakcí“, či o jiné situační faktory, které jí objektivně znemožní se bránit.

Tento výklad je zcela zásadní hned ze dvou důvodů: harmonizuje české právo s moderními poznatky psychologie a kriminologie a zároveň staví ochranu oběti do středu ústavní argumentace. Výklad, který by měl být samozřejmostí, se díky Ústavnímu soudu stává judikaturní realitou.

„Svěření dozoru“ - znak, který si zaslouží pozornost

Stejně inspirativní je i analýza pojmu „svěření dozoru“ (body 69–70 nálezu). [\[4\]](#) Ústavní soud zdůraznil, že fakt, že se tento znak v praxi obvykle spojoval s dětmi, neznamená, že jej nelze

uvažovat i u dospělých. Jde o to, zda pachatel měl nad obětí moc, která jí bránila svobodně se rozhodovat.

Takové rozšíření chrání nejen konkrétní stěžovatelku, ale otevírá cestu i pro další oběti, které se ocitly v podobně asymetrických vztazích. Ústavní soud tím vyslal jasný signál: není přijatelné redukovat právní normu jen na „typické“ případy.

Evropa mluví stejným jazykem

Nález také názorně ukazuje, jak české ústavní soudnictví dokáže pracovat s evropským kontextem. V bodech 29–35 nálezu Ústavní soud připomíná judikaturu ESLP. Zmínit je nutno zejména případy *M.C. v. Bulharsko, O’Keeffe v. Irsko* či *X a Y v. Nizozemsko*. [5] Nejde přitom o prázdné citace, ale o promyšlenou integraci evropských standardů do českého práva.

Langáškovo odlišné stanovisko - a proč většina zvítězila

K nálezu je připojen dissent soudce Tomáše Langáška, který varoval před rizikem retroaktivního rozšiřování skutkových podstat a připomněl zásadu *nullum crimen sine lege praevia*. [6]

Je to názor poctivý a právně důsledný. Ale právě proto je zajímavé sledovat, jak většina ústavních soudců dokázala vůči této výzvě obstát. V odůvodnění nálezu totiž Ústavní soud přesvědčivě vysvětlil, že nejde o zpětné zavedení trestnosti, ale o požadavek účinně vyšetřit podezření z činu, který mohl být trestným už podle tehdy platného práva. [7]

Odmítnutí formalismu při zachování respektu k principu legality – to je intelektuální vítězství většiny, které z nálezu dělá silnější a přesvědčivější text. Langáškův dissent se tak paradoxně stává dokladem kvality (většinového) odůvodnění rozebíraného rozhodnutí Ústavního soudu.

Závěr - když soudní rozhodnutí inspiruje

Nález Pl. ÚS 2/25 není jen rozhodnutím ve věci jedné stěžovatelky. Je to text, který posouvá české trestní i ústavní právo kupředu. Ukazuje, že ochrana lidské důstojnosti není prázdnou frází, ale konkrétním závazkem státu. A že i v době, kdy by mohlo být pohodlnější mlčet či se skrýt za právní formalismus, může Ústavní soud promluvit s jasností a silou, která inspiruje nejen právníky, ale celou společnost.

JUDr. Oldřich Řeháček, Ph.D., LL.M.

advokát, odborný asistent a zástupce vedoucí katedry práva Provozně ekonomické fakulty ČZU

JUDr. Ing. Eva Daniela Cvik, Ph.D. et. Ph.D.

advokátka, odborný asistent a vedoucí katedry práva Provozně ekonomické fakulty ČZU

[1] Nález Ústavní soudu ze dne 9. 7. 2025, sp. zn. Pl. ÚS 2/25, body 7–10.

[2] Tamtéž, body 40–45.

[3] Tamtéž, body 56–66.

[4] Tamtéž, body 69-70..

[5] Tamtéž, body 29-35; srov. *M.C. v. Bulharsko*, č. 39272/98, ESLP 4. 12. 2003; *O’Keeffe v. Irsko* [GC], č. 35810/09, ESLP 28. 1. 2014; *X a Y v. Nizozemsko*, č. 8978/80, ESLP 26. 3. 1985; *Del Río Prada v. Španělsko* [GC], č. 42750/09, ESLP 21. 10. 2013; *Pessino v. Francie*, č. 40403/02, ESLP 10. 10. 2006.

[6] Tamtéž, odlišné stanovisko soudce Tomáše Langáška, body 5-6.

[7] Tamtéž, body 54-56 a 69-70.

Další články:

- [Limity přístupu k Ústavnímu soudu při ustanovení procesního opatrovníka](#)
- [Judikatura ÚS ve věci udělování státního občanství](#)
- [Nález Pl. ÚS 2/25: když Ústavní soud dokáže být skutečným ochráncem lidské důstojnosti](#)
- [Mobilizace ozbrojených sil v ČR a postavení odmítačů boje: právní analýza a návrhy legislativních úprav](#)
- [Zákaz změny k horšímu \(reformace in peius\) se neuplatní u nákladových výroků](#)
- [Make Důvodová zpráva great again](#)
- [Nález Ústavního soudu k privilegovanému postavení pohledávek státu v insolvenčním řízení](#)
- [Další „válka“ soudů - tentokrát o tarifní hodnotě ve věcech neoprávněných zásahů do osobnostních práv](#)
- [Pravý souběh funkcí - Ústavní soud vyjasnil otázku kogentních limitů smluvní volnosti](#)
- [Ústavní meze pokynu odvolacího soudu v otázce dokazování a skutkových zjištění](#)
- [Přezkum opatření obecné povahy správními soudy](#)